

Emlékezés az álmok hőisére

Beszélgetés Krúdy Gyuláról, halálának évfordulóján

A szerzetes csendességével üldö-gött odahaza, a Szigeten, abban a régi sárga házban, amelyet ugyan igazgatósági épületnek tituláltak, de ha kinyitotta az ablakot, fűrészelés és kalapálás hallatszott be. Ezért inkább a bezárt ablakon keresztül nézegett kifelé, figyelve a ritkított ágú fákon röpködő madárkákat és különösen a tölire ittmaradó, fu-volahangú vörösbeggyel tartott igazi barátságot.

KORÁN REGGEL,

szinte a hajnali órában telepedett íróasztala mellé, (sokszor gyertyát kellett gyújtania,) az árkus papiro-sok gyorsan teltek meg az apró gyöngyszembetűkkel. Sokat dolgo-zott. Érthető, hogy közben meg-meg-pihentette a tollat s mert nemcsak igével él az emberfia, az amúgyis északra néző ablak közül kikerült szalonna vagy csülök (Kochtól), mel-léje rozskenyér s valami innivaló. Sokszor kifogyott a lilatinta és elfo-gyott a füstölínivaló, ha egészen déli harangszóig tartott a munka és csak akkor ment, kicsit félrekapott ka-lappal, a körengteteg felé. Az első kocsit megállította s megfordította, úgy hajtatott a budai országúton le-felé a Duna mentén. Nem árulta el, hogy hová mennek, csak az irányt mutatta meg. A kocsist kikérdezte, hogy hová való s ha történetesen várpalotai, vagy nyírségi, akkor ju-talmat is kapott, míhelyt a tabáni templom zöldpatinás tornya alá ér-tek.

Nagy volt az öröm, ahová Kr. Gy. betoppant. Mintha nagyon rég nem járt volna erre, pedig tegnap is ott volt. Tegnapelőtt is. Az örökösén bóbiskoló csárdásgazda szeméből el-röppent az álom és sietett a pincé-be külön borért. A nyitvafelejtett ajtón zászlós kutyá futott be s min-denképen a nyakába akart ugrani. A kedveskedő csaholásra délebed utáni álmából felébredt a ház asszo-nya s csaknem ifjú menyecskének képzelte magát, amíg ura a pincé-ben volt. A kicsi, kövér cigány sie-tősen gurult be az ajtón s nyomban a Repülj fecském-et pengette. A kék-kockás abrosz kettén is szerették volna megfordítani, mindenki Kr. kedvében járt. Igazán piros betűt mutatott a kalendárium mint a Krúdy-regényekben.

A délután eltelt a budai oldalon. A tabáni állomások: a nevezetes Mély Pince, az örkifjú Poldival; a Vén Eperfa, az öreg Maradával; a Három Hetes, a komoly Grátz Mór-al, aztán a Köteles terén Jászai és az Aranykaca-utácsban Dick néni sokszor sorra került. Ezután vagy a Szarvas Házban lévő kávéház, vagy a Vizivárosban Fehér Feri Budai Kék Flaskája volt soron. Vasárnap Winkler Pistánál volt a találkozó.

EJFÉL FELE

már csendes Bu-da és Kr. Pest-re, az Otthonba vágyódott, ahol akkor mindig fiatalosak és vidámak voltak az írók, mint ahogyan vidéken képzelik. A legzajosabb az a szoba volt, ahol az ördög bibliája járta. Sokszor lépett be ebbe a helyiségbe nagykomolyan Kr. Gy. és mosolygós arccal jött ki. — ez azt jelentette, hogy mégis inkább a szerelcsemben van szerencséje.

— Hogy váltjuk ki Kovács urat a ruhatárból? — kérdezte. (Kovács Jóska primás volt, valamikor ural-kodóknak húzta és hercegnők szemébe nézhetett, amikor tizennyole-zenész volt a bandájában, de az idő forgandósága úgy hozta, hogy most már egyedül járt és örvendett, ha egy-két régi dalt muzsikálhatott. Ő is állított Pestre és az egykori pri-más a ruhatárban szundikált, amíg lejöttek barátai.) Kovács úr nem okozott nagy gondot, úgyhogy mire Miákics nyitott, a társaság teljes lét-számmal tehetett tiszteletét.

Más volt a helyzet, amikor Kr. Gy. nem a szigeten, ami már Budá-hoz számít, hanem a Royal-szálló-dában lakott. Akkor délelőtt a Lon-don, este a Metropól, (a Miksa-utcai oldal, ahol a szigorú szabályokkal működő Ökrök asztaltársasága üte-szett.) éjjel az Erdélyi Borozó és reggelt a Régi Bécsi Serház volt az irány. A bolthajtásos Serházban a gazdák unokaöccse, Weisz Nándi fő-szakács készítette a kedvelt és kü-lönleges ételeket. Amikor Kr. meg-kívánta a kocsikázást, akkor a zsin-delytelős Régi Arabs Szürkébe haj-talott.

Volt olyan nap is, amikor már délelőtt kis fizeteket tanulmányo-zott Kr. Gy. Ezt Verbőczy-nél, a Régi Zenélő órában kezdte, majd Keszev-nél folytatta. A pincérek test-vériesen tekintettek rá, egyik-másik kérdezősködött az esélyekről, volt olyan, aki tippel szolgált. Innen in-dult azután az üggetőre, mindig ko-

csin, csak visszafelé tette meg sok-szor sétálva az utat. Nem csoda, ha ilyenkor tovább volt fenn, mint máskor.

AZ UTOLSÓ ÉVEKBEN

már nem járt

az üggetőre, Óbudán lakott, már sok-minden messze volt. Kehliké voltak a legközelebb, őket kerestél fel leg-gyakrabban.

Talán még sokan emlékeznek arra a barátságos régi házra, az Új-utca-ban, ahol vasember-szobor állott a kapu felett. A szobornak már csak a talpazata van meg, az udvaron sincs meg az a nagy szederfa, a pincelejáratot is megviselte az idő és a régi jó világot, amely olyan sok szívderítő órával ajándékozta meg a látogatókat, ma csak az alapo-san kikoptatott lépcsőkövek bizo-nyítják. Kr. Gy. szeretett itt meg-pihenni, ahol mindig kedvesen fo-gadták, éppen úgy, mint a régi jó-ismerős Beifeld-házban, a Szere-csen-utcsában.

Igaz, hogy sok írásában önmagát rajzolta meg Kr. Gy. Persze a való-ságban aligha töltött hosszú téli éj-szakákat jól záródó, kegyetlen abla-kok alatt. Ugy bizony, csak papiro-son követte a zajló Duna jegére az imádott hölgyeket, hogy ott az úszó jégtáblán sutlogja el a gondosan megfogalmazott szerelmi vallomáso-kat. Kr. Gy. okos, nyugodt magyar úriember volt és — ismerte a nőket. De azért olyan fiatalos volt, hogy a miskolci szüretlen, Mayer bácsinál, elhitték a boldog édes-anyak, hogy leánynevébe jár... A kiszolgált szilvafa pattogva főzte a Szinva különleges halait és az összes legényeknek László János vezeté-sével át kellett ugrania a szüreti tüzet. Megeselekedte Kr. Gy. is, Madáchy Pista is.

Hanem legjobban mégis Nyiregy-házán érezte magát, amikor édesany-jánál látogatásban volt. De sok időt nem tudott otthon tölteni, mások is látni akarták a város nagy fiát. Meg-osztódott a nap bölcsen, helyesen. Jutott idő a Morgó-temetőnek is. Minden szabolesi családnak van itt valakije. Bereznay, Gencsy, Jármy, Kállay, Kubányi, Lábay, Nádassy, Saáry, Szarvady, Vay, Tersztyánszky családok neveit olvashatjuk a főül mellett. Az egyik kriptán ez a büszke feirát: „Az Aba törzsből de genere eredt Sütő-nemzetség letört ága és virágai.“ Tovább feleke már-ványon: „A szecseny-kovácsi Krúdy-család sírboltja.“ Itt temették el Kr. Gy. édesatyját és nagybátyját, a vármegyei honvédegyleti elnököt.

— A szomszéd sír egészen irigy-lésreméltó — mondotta ott kint a temetőben Kr. Gy. Ezt a sírt egyet-len hatalmas lapos ködarab jelzi fel-írat nélkül. De a Krúdy-sírkert körül is fejlődnek a szomorúfüzek és

akácok, és lassan eltakarják az ara-nyosan csillogó betűket. (Innen is sielni kellett a Kis Koronába, tovább hallgatni Kállay András ragyogó magyar történeteit.)

BORONGÓS KEDVÜ FÉRFIÜ

volt Kr. Gy. Csak akkor mosolygott szívből és akkor volt kissé vidám, amikor azt fogták rá, hogy beteg. Pedig ő nem volt beteg soha. Ami-lyen hatalmas ember volt szellemi-leg, olyan erős volt egyébként is Kr. Gy. volt a legegészségesebb em-ber Magyarországon.

Csak hogy a legegészségesebb ember is egyszer felvirrad az utolsó napra. Az álmok hőisének is elérkezett ez a napja, amiről nem tudott. Korán kelt és vidám volt ezen a lüdüklő májusi napon és korán ment el ott-honából. Délelőtt bejárta a Tabánt, délben a Várban volt, a Sándor-palotában, és innen a kjugró erkély-ről, ahová Szamosvölgyi Mihály ve-zette, letekintett Pestre. Felsőhajtott. Gondolatban végigsuhant a zúgó vá-ro-s feletti, ahol annyi éjjel és nappal telt el, hol itt, hol ott, vidámságban és gyötrődésben, édes reményben és szívbenítő várakozásban a legkülön-félőbb helyeken. Sokáig, nagyon so-káig nézte Pest városát, amelyet annyira ismert... Amikor visszabú-zódott és Pest látképe eltűnt szeme elől, szívszorulás fogta el, csak a Bástya-sétány üde levegője térítette magához. Innen gyalogosan ment a Bécsi kapu felé s onnan a Viziváros-ba. A Régi Tírogatós előtt meg-állott, hirtelenében nem tudta, jól látja vagy sem, akit észrevett. Valaki szembe jött, egyszerre felbukkant, mint a Zöld Aszban.

— Szervusz, Garabonciás! — kiál-totta. — Hová igyekszel?

— Olyan csapszéke, ahol még nem voltunk — jelentette a Garabonciás tréfásan, de mintha egy régi briga-dérossal állna szemben.

Az álmok hőise szívből nevetett, mert olyan csapszéket találni, ahol ő és a Garabonciás nem fordul meg, igazán nagy művészet lett volna.

— Nagyon helyes — mondotta — én úgyis csak szürkülétben megyek haza. Egy beszélyem van otthon be-fejezetlenül, holnap pedig egy könyv összeállításához fogok. Új Ködlovag-sorozatot kezdek.

— Ki lesz az első?

— Talán én — mosolygott — és ha készen vagyok, utazunk Nyiregy-házára.

Szürkülétkor hazament. A mara-dékgyertyát meggyújtotta és folytatta a félbehagyott írást. Majd a gyertyára pillantott — nem elegendő — és ezért egy lüdüklő Krúdy-befeje-zéssel a beszélynek vége lett. Gyor-san ledobta ruháját. Aztán lehajtotta fáradt fejét örökös pihenőre.

Hargitay István

Hogyan kell a szőnyeget és a műtárgyakat értékelni?

A bútorok, ruhák és háztartási eszközök mentesek a vagyonadó alól

Akinek a vagyona a 20 ezer forintot meghaladja, annak május végéig adóbevallást kell beadnia és a va-gyon után vagyonadót kell fizetnie.

Ebből a nagyközönséget különösen az érdekli, hogy a lakásán lévő ér-tékek közül mi esik vagyonadó alá és mit milyen értékben kell felvenni?

A rendelet értelmében a drágasá-gok, ékszerek, műtárgyak és egyéb értékes ingóságok esnek vagyonadó alá. Ezek alatt ékszereket, ékköveket, gyöngyöket, arany- és ezüstneműt, keleti szőnyeget, gobelineket, érté-kesebb képeket, szobrokat, éremgyű-teményeket, régi porcellángyűjtemé-nyeket, bélyeggyűjteményeket érte-nek. De a háztartás kerelében hasz-nált autót, yachtokat, kocsikat, lo-vakat és ezek felszereléseit is va-gyonadó alá tartozó értékeknek tekintik.

Az élő magyar művészek alkotásai és a családi jellegű képek és szobrok mentesek a vagyonadó alól.

A szóban levő vagyonlányakat a bevallásban vételárban kell szerepeltetni, ha azokat a kell évben vásá-rolták és ha az összeg a forgalmi értéknel nem kisebb, mert ebben az esetben, ugyanúgy mint a régebben vásárolt vagy örökölt tárgyakat, a forgalmi értékben kell felvenni.

A forgalmi érték megállapítása nagy általánosságban zavart fog elő-idezni, mert a nagyközönség a tény-leges árakat nem ismeri. Különösen akkor, ha régebben vásárolt vagy örökölt értékekről van szó. A pénzügyminiszteri rendelet sem mutat erre vonatkozólag tájékoztatást.

A Kis Újság munkatársát erre von-atkozólag úgy informálták illetékes

helyen, hogy a pénzügyi hatóságok megelégszenek avval, ha mindenki oly összegben vallja be az értéktár-gyait, amennyit hajlandó volna azokat áruba bocsájtani. Ha az ér-téket ilymódon sem tudja valaki megállapítani, helyesen cselekszik, ha az árak után a kereskedésekben érdeklődik.

A háztartásban használt va-gyonlányakat különben nem kell darabonként kimutatni, hanem csoport-onként kell azokat felsorolni és ér-tékelni. Elég tehát, ha azt írja az adó-zó a bevallásában, hogy például 10 darab keleti szőnyeg, értéke 12.000 forint, vagy képek, értéke 5000 fo-rint.

Itt meg kell jegyezni, hogy keleti szőnyeg közös elnevezés alatt a török-anatóliai, perzsa, kaukázusi, középázsiai, indiai és kínai szőnyeget értik. Más szőnyeg adómentes.

A háztartásban használt bútorok, ruhákat, fehérműveket, könyveket, porcellánt, ékező készleteket, üvegszervizeket, nem ezüstből készült evőeszközöket nem kell bevallani, mert azok nem esnek vagyonadó alá.

Bereza Béla

— Nagy Ferenc miniszterelnök mondja az emlékbeszédet a Gestapo Fogházviselték Köre által május 11-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartandó emléktábla-leleplezésen. Az emléktáblát a pestvidéki törvény-szék Gyorskoesi-utcai oldalán helyezték el. A leleplezési ünnepélyen Tildy Zoltán köztársasági elnök és a kormány több tagja is megjelenik